

NOVA PRAVA

DRŽAVNA
KUPNA KNJIŽNICA
V LJUBLJANI

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče 7. — Telefon 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 3 Dinarje na mesec.
Izhaja ob sobotah.

Pojdimo v šolo k Angležem.

Ljubljana, 5. jan. 1923.

Angleško delovno ljudstvo ima svojo veliko politično stranko »Delavske stranke«. Pri zadnjih volitvah dne 15. novembra 1922 je dobila ta stranka 141 mandatov. Delovno ljudstvo celega sveta je ta velikanski uspeh angleškega proletarijata pristržno pozdravilo. Zlasti socialistično časopisje je povdarjalo veliki pomen zmage angleškega delovnega ljudstva.

Ko so naši slovenski proletarci vseh struj čitali to veliko zmago angleške »Delavske stranke«, so bili po veliki večini prav gotovo mnenja, da je ta delavska stranka socialnodemokratična stranka. Temu pa ni tako. Angleška delavska stranka je sicer izrazita stranka delovnega ljudstva, socialnodemokratična, v smislu socialistične teorije, pa ni. — V angleški »Delavski stranki« je več proletarskih strank. — Stranka torej na znotraj ni kompaktna, na zunanje nastopa pa kot enotna stranka angleškega delovnega ljudstva. Tudi narodno-socialistična stranka je včlanjena v »Delavski stranki« in njeni poslanci so v angleškem parlamentu v klubu »delavske stranke«. Ravno tako so socialni demokrati le del »Delavske stranke«. Njihovi poslanci ne štejejo samostojno, temveč skupno s številom »Delavske stranke«.

Angleži so praktični ljudje. Zakaj bi se stranke delovnega ljudstva med seboj prepirale? Cilj jim je povsem enak. Da smatra včasih ena ali druga struja eno ali drugo taktiko za pravilno in da jo hoče uveljaviti, to še ni posebna nesreča. In pametni Angleži ne najdejo vzroka, da bi se radi tega cepili in da bi pobijala ena stranka drugo.

Razvoj delavskega gibanja na Angleškem je pa tudi povsem drugačen, kakor na kontinentu. Na Angleškem napreduje razvoj razmeram primerno pravično. Na kontinentu prevladuje teorija in polovico delavskega gibanja izpolnijo teoretična prerekanja. Na Angleškem kompaktna delavska stranka — na kontinentu vse polno strank, ki se pobijajo med seboj. Na Angleškem uspeh — na kontinentu neuspeh.

Bili so časi, ko so predvsem nemški teoretiki pomilovalno gledali na delavsko gibanje na Angleškem. Angleži se za vse to pomilovanje, na veliko jezo nemške socialne demokracije niso niti najmanj ozirali. Delali so dalje po svojem lastnem razumu, ne glede na to, se li strinja njihovo delovanje s tem ali onim članom, tega ali onega pripoznanega teoretika. Upoštevali so živo življenje, in delali po zahtevah življenja.

Volilni proglas angleške »Delavske stranke« za zadnje volitve, pri katerih je tako sijajno uspela, je bil vse prej, samo ne marksističen. In kljub temu so šle vse delavske stranke navdušeno, skupno v boj. Prav vsi: narodni socialisti, zastopniki strokovno organiziranega delavstva, socialni demokrati in celo komunisti. Ali bi bilo mogoče pri nas dobiti s takim proglasom vse delavske stranke pod en klobuk? Skoraj bi rekli, da ne! Začeli bi se prepirati med seboj, da se ta ali oni stavek ne strinja z naziranjem Marxa ali celo Ljenina ali Trotskija, da je ta stranka taka, ona pa taka. Končni rezultat pogovora naših delavskih strank bi bil, da bi se že pri pogovorih razbile, da bi šla vsaka zase v volilni boj, in bi tudi vsaka zase propadla.

Na Angleškem pa so šle vse skupno v boj in skupno dosegle sijajno zmago. Tam se niso prepirali, če vse stranke soglašajo z vsemi predpisi socialističnih učenjakov ali ne, temveč so samo rekly: Vse delavske stranke hočemo

za vsako ceno 8urni delavnik, vse enako hočemo, da se stanje delavstva zboljša, kolikor je to v sedanjih družabnih razmerah sploh mogoče, vse enako hočemo drugi družabni red, vse enako hočemo mir in red itd. Dobro, so rekli angleški delavci, vsi smo edini, pojdimo v boj, da zmagamo. In šli so strunjeni v boj in skupno dosegli sijajno zmago.

Najprej je treba zmagati in dobiti vpliv, za vse drugo se je čas pozneje prerekali. Pri predstojecih volitvah bomo najbrž doživeli, da se bodo vezale vsemogoče stranke z najrazličnejšimi principi, pri teh volitvah bomo pa tudi najbrže pričeli, kako se bodo klale med seboj najbližje si stranke, to je proletarske stranke, v zabavo vseh, ki si želijo, da ostane delavec, duševni kakor ročni, večni hlapec vladajočega kapitalističnega sistema.

Če bi tekla po naših žilah angleška kri in v naših glavah delovali angleški možgani, bi nastopilo naše delovno ljudstvo pri teh volitvah enotno, šlo bi skupno v boj in bi sijajno zmagalo!

Dr. Ivo Politeo — Zagreb:

Za socializem proti reakciji.

Parlament, ki bo izvoljen dne 18. marca t. l., ne bo neposredno izpreminjal ustave in bi po sedaj veljavni ustavi to tudi ne bilo mogoče. Toda novi parlament bo delal posredno za revizijo ustave s tem, da bo predložil — ali bi vsaj moral predložiti — predlog za revizijo ustave. Ako bi tak predlog bil sprejet, potem bi moral biti parlament razpuščen in izvoljen nov, ki bi izvedel izpremembe ustave v smislu dotičnega predloga. Iz vsega tega se torej vidi, da potrebujemo za izpremembo ustave dvoje volitev, dva parlamenta, in da bi moral prvi parlament, ki bo sedaj izvoljen, trajati le malo časa, ako hočemo čimprej rešiti nesrečno ustavno vprašanje. Bilo bi veliko boljše, veliko praktičnejše in tudi ceneje, ako bi se bil že v starem parlamentu dosegel sporazum med strankami in da bi se na podlagi tega sporazuma predložil in sprejel predlog o reviziji ustave. V tem slučaju bi bil že prvi parlament pooblaščen izpremeniti ustavo. Toda, kar ni, ni. Mi pa moramo računati samo s tem, kar je. Zato se moramo prizadevati, da že v sedanjem parlamentu dobimo revizionistično večino, tako da v tem vprašanju pride takoj do sporazuma in potem do novih volitev v znamenju načelno že doseženega sporazuma glede revizije ustave. To pa pomeni, da se bodo že te volitve vršile v znamenju revizije ustave.

Po vsem tem se bodo pri sedanjih volitvah delile stranke na dva glavna tabora: na tabor za sedanjo ustavo in na tabor proti sedanjim ustavi.

Kar se tega tiče, je položaj nas, narodne socialiste, jasen in opredeljen. Mi smo in moramo biti za revizijo ustave. Mi smo v glavnem za revizijo zato, ker je s sedanjo ustavo nezadovoljno celo hrvatsko in slovensko pleme, medtem ko bi z ustavo države, ki je nastala z ujedinenjem vseh treh jugoslovanskih plemen, morala biti zadovoljna večina vsakega plemena, a ne samo enega, ker bi ta ustava in ta država pomenila sicer hegemonijo (gospodstvo) tega plemena. Mi pa nočemo niti plemenske, niti kake druge hegemonije. Razen tega smo za revizijo sedanje ustave tudi zato, ker se je pokazalo, da je neizvedljiva, v kolikor pa se je že izvajala, da je bila njena izvedba v veliko škodo države.

S tem pa, da smo za revizijo ustave, še nikakor ni rečeno, da moramo

iti v volitve skupno in brezpogojno z vsako stranko, ki je istotako za revizijo. Mi smo konstruktivna stranka in zato nas z drugimi strankami ne more vezati samo negativna stran ustavne revizije. Razširiti moramo tudi pozitivno stran revizije, moramo vedeti, kaj naj se v ustavi revidira, v katerem obsegu in v katero svrhu. Mi ne smemo pozabiti, da smo socialisti in da se kot taki ne moremo zadovoljiti samo s takozvano državno-pravno revizijo, ki je izliv stare buržujske ideologije, marveč, da moramo iti za revizijo današnjega družabnega reda, v kolikor je to v zvezi z ustavo — za revizijo cele politike. Vse to nas nagiblje k najožji kooperaciji s socialisti.

Volilni red je tako krut in absurd, da vsako stranko sili v kompromis in kooperacije. Ako je tako, potem je seveda bolj tak kompromis, kateri nas vendar nekoliko približuje dosegi naših socialističnih idealov, kakor pa stroga doktrinarnost, ki končuje s porazom samega socializma. Vzlic temu, da to priznavamo, pa hočemo našim kompromisom postaviti meje ter se vezati v prvi vrsti s tistimi, ki so, kakor mi, socialisti. Tako pripravljenost pa bi morale pokazati tudi ostale socialistične stranke. Ako je ne pokažejo, bodo s tem le dokazale, da jim je več do strankarskih interesov, kakor do samega socializma kot takega. Tedaj pa bodo njihovi zastopniki na žalost tudi izkusili, da so izgubili vpliv kot socialisti sploh in kot stranka posebej. Ako tega ne uvidijo, potem bomo mi, narodni socialisti, primorani, da izberemo pot, po kateri sicer ne bi šli, pa bi se v takih razmerah zanj morali odločiti, da bi vsaj kolikaj rešili za socializem. Predno pa se za to odločimo, pogledjmo dobro okoli sebe: ne samo v notranjost Jugoslavije, marveč po celem svetu! Pogledjmo — in kdo naj — vspricho te žalostne slike ne reče, da sta v nevarnosti ne samo država in narod, marveč tudi socializem! Realna politika zahteva čim skorajšnje ustanovitev mončne socialistične fronte proti reakciji, ki se nam je vsllila in ki se bo prizadevala, da tudi v novem parlamentu zagospoduje tako, kakor je zagospodovala v starem in kakor gospoduje danes v sami državi!

To je vsekakor moje osebno mnenje. Kako se bo odločila stranka, bomo videli na zborovanju strankinih zaupnikov. Ne dvomim pa niti trenutek, da bo tako sklenila in ravnala, kakor to morajo narodni socialisti.

Rudolf Dobovišek:

Kakšno Jugoslavijo hočemo?

»Ravnost narodu a ravnost v narodé.«

(Enakopravnost narodu in enakopravnost v narodu.)

Vaclave Kloufáč.

Naš narod je živel v davnih časih v svobodni državi, kjer si je »prosto volil vero in postave«, kar znači, da je ljudstvo samo volilo svoje kneze ali vojvode ter si samo delalo postave, po katerih se je njihova država urejevala. Živeli so enakopravni kot bratje v svobodni državi in nihče ni drugega gospodarsko tlačil ali izkoriščal. Stari Slovani so se imeli radi med seboj, prvi stara prislovica. Toda prišli so tuji — Nemci med naše pradede, ki so bili takrat še pogani, pod pretvezo, da prihajajo v imenu Kriza, češ da prinašajo mir in izveličanje, toda kmalu so naš narod podjarmili, ga spravili v sužnost. Iz druge strani pa je pridrvel divji Turak ter podjarmil naše južne brate, Srbe in Hrvate.

Dolga stoletja je trajalo to grozno suženstvo, v katerem se je naš narod potujčeval, naš materni jezik teptal in

zaničeval. Pa ne samo to, tudi gospodarski suženj je bil naš narod in bogastvo naše domovine je polnilo žepce tujih kapitalistov — izkoriščevalcev, naši ljudje pa so bili le sužnji in hlapci, ki so morali delati za tužce in biti zadovoljni z drobtinami in kostmi, ki so jim jih metali ti oblastneži.

Dolga in grozna je bila ta sužnost in težko smo pričakovali rešitve in časa, ko se ne bo več zaničevalo našega jezika in našega naroda zapostavljalo drugim narodom. Istotako kot mi, pa so trpeli tudi drugi narodi, Čehi, Poljaki, Irči itd. ter čakali vsak svojega kralja Matjaža...

Prišla je svetovna vojna, ta grozni boj med narodi celega sveta in takrat se je v teh teptanih in zasuznenih narodih zaiskrilo hrepenenje po svobodi. Tudi mi, Slovenci, Hrvati in Srbi smo se vzdramili iz svojega spanja ter se začeli bojevati upajoč, da bo enkrat konec našega gorja, da se rešimo našega zatiralca Nemca in Madžara, ki nas je do mozga gospodarsko izkoriščal, poleg tega pa še zaničeval.

Prišla je naša, od nas vseh težko zaželjena Jugoslavija... in sedaj smo bili mnenja, da je napočil čas, ko bomo živeli enakopravni v svoji svobodni državi, kakor nekdanji naši pradedi.

Kako smo se varali! Res je, dobili smo svojo narodno svobodo, čeprav ne popolno, kajti mnogo naših bratov še ječi pod tujim jarmom, vendar pa je naš jezik spoštovan pri naših oblastih in naša država pripoznana med svetom. Nismo pa še dobili svoje gospodarske svobode. Prej nas je tlačil in izkoriščal tuj kapital, sedaj nas pa naš domači kapitalist, da, naš lastni brat, in to boljši! Ti delovno ljudstvo — kmet, delavec, obrtnik, uradnik, mali trgovec — pa si ostalo še naprej v lastni državi gospodarski in socialni suženji!

Štiri leta že imamo svojo narodno državo, toda kdo je zadovoljen v njej? Bogataši, bankirji, veletrgovci, veleposelniki, ki žive na račun naših žuljev; naš jugoslovanski proletarijat pa v lastni državi strada in hodi v capah okrog...

Tako ne more iti dalje in zato smo si postavili mi narodni socialisti za svoj cilj, da zahtevamo enakopravnost tudi v narodu, da ne bo več ogromna večina naroda trpela in garala, nekateri pa na račun teh trpečih bratov udobno živeli, ampak da bomo vsi enako zadovoljno živeli v svoji ljubljani domovini.

Zato pa v boj za socialno enakopravnost celega jugoslovanskega naroda, da bo naša Jugoslavija res pravi dom zadovoljnega ljudstva!

Нашој православној браћи желимо честит Бадњак и Христово рођење. Христос се роди!

Politične vesti.

Beograjska »Politika« o naši stranki. — Beograjska »Politika« z dne 24. decembra 1922 prinaša pod naslovom »Počeci predizborne kampanje« tudi sledeče o naši stranki: »Pri prejšnjih volitvah za ustavotvorno skupščino je dobila Narodno-socialistična stranka vsega skupaj 6186 glasov — in na osnovi tega dva mandata —, ki se razdele tako: Volilni okraj Maribor—Celje: 2365 glasov, Ljubljana—Novo mesto: 2633 in mesto Ljubljana: 1158 glasov. — Za nove volitve narodni socialisti še niso pričeli z volilno kampanjo. To bodo izvršili šele po glavnem zboru, ki se bo vršil po božičnih praznikih v Ljubljani. Po vseh znakih je razvidno,

da poлагajo narodni socijalisti največjo važnost na Slovenijo, kjer so tudi zadnjič postavili svoje kandidatne liste. Kljub temu bodo topot narodni socijalisti postavili kandidatne liste tudi v Beogradu in v Dalmaciji. — Kot stranka, ki ni sama dovolj močna, je samo-odsebi umevno, da bo voljna pri novih volitvah kooperirati z drugimi strankami. Kakor trdijo v strankinih krogih, je kooperacija mogoča samo z zemljoradniki in z demokratskimi disidenti; z ostalimi grupami je po njihovih izjavah vsaka kooperacija nemogoča. — G. Anton Brandner, bivši poslanec narodnih socijalistov iz Ljubljane, je odpotoval sinoči iz Beograda.

Volitve in stranke v Sloveniji. Slovenski narod za volitve ni bogve kako dobro pripravljen. Razkosan je v toliko strank, kakor še nikoli. Nič več in nič manj kakor 9 političnih strank je sedaj med Slovenci, in če prištejemo tudi Nemce, ki bodo nastopili pri volitvah topot samostojno, je v Sloveniji sedaj 10 strank. Te stranke so: Narodno-socialistična, socijalno-demokratska, komunistična, liberalci okrog »Slov. Naroda«, demokratska stranka, samostojna kmetska stranka, šusteršičijanci, slovenska republikanska stranka in Nemci. Da se tepe in cepi buržuazija med seboj, mora nas kot proletarce le veseliti, toda že drugačna postane stvar, če pomislimo, da se nahajajo v vseh navedenih strankah tudi po velikem številu zapeljani proletarci; naravnost žalostno pa je, da je delovno ljudstvo samo razdeljeno v več strank. To so žalostni pojavi, žalostni tem bolj, ker pod takimi pogoji ne bo mogoče za delovno ljudstvo kaj doseči. Proletariat bo moral na vsak način najti izhod, da odstrani te žalostne razmere.

Kandidati strank. Politične stranke so se začele pripravljati na volitve. Sklicujejo zaupne sestanke, govori se že o kandidatih, in nekatere stranke že imenujejo nosilce svojih list. Klerikalna stranka bo kandidirala v Ljubljani dr. Gosarja. Ker je o priliki občinskih volitev nastopila »Zveza delovnega ljudstva«, so klerikalci mnenja, da bodo vsi ki so volili pri občinskih volitvah »Zvezo delovnega ljudstva«, glasovali pri državnozbornskih volitvah za klerikalca dr. Gosarja. V kranjskem volilnem okraju bo nosilec klerikalne liste Brodar, v štajerskem pa dr. Korošec. Tudi SKS je že imenovala nosilca liste za Štajersko, namreč Drogenika, v kranjskem volilnem okraju pa še čaka. Tu stoji v rezervi dr. Šusteršič. Dalje še ni gotovo, če ne bo SKS vendarle vstopila v Pašičevo vladu. Če bi se to zgodilo, potem se bodo vezali samostojni na kranjskem s Šusteršičem in — z radikali. Zanimivo je, da čakajo na pomoč samostojnih tudi demokrati. »Jutro« pade v omedlevo pri vsaki vesti, da so vstopili samostojni v vladu. Samostojni imajo načela, to se jim mora priznati! 7. t. m. zboruje v Celju Slovenska republikanska stranka. Na tem zborovanju postavi svoje kandidate.

Značilno za naše razmere in našo nezrelost je to, da začenja igrati v po-

litičnem življenju človek, kot je dr. Šusteršič, zopet svojo vlogo. Toda vsak narod ima take politike, kakršne zasluži. Ko bi dr. Žerjav vedel, da bodo vrgli radikali demokrate ravno pred volitvami iz vlade in da pojde dr. Šusteršič pri volitvah z radikali, bi bil Šusteršič danes še najbrže kje v sveti deželi Tirolski. Ker pa je dr. Žerjav slab politik in, kar prime, vse pokvari, bo Šusteršič kandidiral že pri predstojeh državnoborskih volitvah.

Stanovanjska najemina in demokrati. S 1. januarjem je stopil v veljavo nov zakon o stanovanjskih najemninah. Ta stanovanjski zakon je tak, da je že prvi dan, ko je zadobil veljavo, zrevolucioniral vse najemnike. Ni treba posebej omenjati, že po posledicah se takoj pozna, da ga je izdal dr. Žerjav, ko je bil še minister. Zanimivo je, kako se sedaj »Jutro« zviija in skuša na vse mogoče načine dokazati, da zakon ni tako slab, pač pa so slabi nekateri hišni posestniki, ki delajo to, kar jim je Žerjav v zakonu dovolil. O ti presneti hišni posestniki! Vendar bi mogli biti tako pametni, da bi popravili, kar je dr. Žerjav ravno pred volitvami zafural! Res izvanredna smola zasleduje te demokrate. Imajo naravnost ženjalnega voditelja in politika, ki jo pa žalibog povsod polomi. — Za najemniški zakon se bodo volilci na dan 18. marca dr. Žerjavu posebej zahvalili.

Skupen nastop strank pri volitvah. Ker je volilni red, po katerem se bo volilo v narodno skupščino tak, da manjše in male stranke lahko propadejo, bodo primorane, da se združijo. Iz Bosne javljajo, da so se tam nekatere stranke že sporazumele za skupen nastop pri volitvah. Tako bodo nastopili pri volitvah s skupno listo muslimani Spahove skupine, kmetska stranka in klerikalci. Čudna tvorba Turki in klerikalci na eni listi. Pa je popolnoma umevno. Radikali hočejo uničiti vse skupaj. Ti so torej prisiljeni, da se zvežejo in, če se bodo dobro držali, bodo z združenimi močmi nabili radikale. Da bi bile stranke povsod tako pametne, bi bili pri volitvah radikali in demokrati popolnoma poraženi in konec bi bil dosežanje korpucije.

Sklep Radičeve stranke. Radičeva stranka je sklenila, da bo podpirala povsod, kjer sama ne nastopi, one stranke, ki so proti demokratom.

Hrvati in demokrati. V nedeljo so imeli demokrati »velikanski shod« v Zagrebu. Namenjen je bil Hrvatim, toda teh žalibog ni bilo blizu. Govorili so 4 Srbi in srbski Slovenec dr. Kukovec, ki je rekel, da je bil na Zagreb, od zagrebškega kongresa sem jezen, sedaj pa, ko vidi, kako se Hrvati malo zanimajo za demokrate, ne ve ali bi se zjokal, ali skočil iz kože. Vsekakor pa je Kukovec spoznal, da tudi s koncentracijo Hrvatov ne bo nič. Odpovedali so Slovenci, Hrvati, sedaj pojde dr. Kukovec, kakor vedo povedati najnovejša poročila, bolj na jug, med Arnavte, Bašibozuke in Cincarje; ti namreč še gredo na lim, toda samo — če se jih pošteno plača.

Korotan, Primorje!! — Težke so te rane, bile so prvi udarci popolni svobodni, prvi trepet je zavel po navdušenju... Ozrlj so se vase... Urediti treba novi dom, zavarovati že okrnjeno narodno svobodo, kajti na njej naj se oslajajo vsi, ki so ostali v jugoslovanskem objemu, in jugoslovanski svobodni dom naj postane želja in kopnenje vsem, ki so ostali v robstvu...

In prišli so trije Modri... Niso bili iz Jutrovega, lastni sinovi naroda so bili in so se klanjali svobodni. — Njihovi obrazi beli, a duše črne — — — Pašič, Pribičević, Žerjav — — — Sebičnost je bila njihova zvezda-vodnica, centralizem, obznana in zakon o zaščiti države so bila njihova darila, darila, s katerimi so teptali svobodo, s katerimi so oblatili visoke ideale in kovali narodu nove težke verige. S prestola jugoslovanskega edinstva so sejali spor med ljubeče se brate, na tem sporu so sanjali sladki sen večnega samodržstva — in težke sence križa na jugoslovanski Golgoti so plavale nad jugoslovanskim ljudstvom.

Otresi verige, jugoslovanski proletarijat, kaljene v bratski krvi, kovane od lastnih sinov! — Poznal si tujerodne

Svetovni pregled.

ČEHOSLOVAŠKA.

Sokoli in fašisti. Kakor smo že javili, se je začelo fašistovsko gibanje tudi na Češkem. Ker se vrši to povsod pod nacionalnim programom, je umevno, da je moral zavzeti k temu vprašanju tudi »Sokol« svoje stališče. Na Češkem se je to zgodilo na seji, dne 23. decembra pr. l.: Češki »Sokol« takozvanega »nacionalnega gibanja« ne bo podpiral, ne organiziral, ker se žnjim ne strinja. Na **zboljšanje razmer**, tako pravi sklep dalje, **ne misli tisti, ki ustanavlja nove organizacije le radi tega, da bi dobil moč in vpliv.**

Čehi in Italijani. Med Čehoslovaško in Italijo se je sklenila posebna gospodarska pogodba, ki vsebuje zlasti znižanje tarifov v tržaskih skladiščih, uvedbo posebnih direktnih vlakov iz Čehoslovaške v Trst, dogovore glede pomorskega prometa itd. Obenem se odpravi med Čehoslovaško in Italijo tudi potni vizum. Čehi in Lahi se torej med seboj izbornu razumejo.

Prosta vožnja po železnici za brezposelne. Češko železniško ministrstvo je v sporazumu z ministrstvom za socijalno skrbstvo dovolilo, da nezaposleni delavci, kateri iščejo dela, ter jih posredovalnica za delo pošlje določenim podjetnikom, dobijo brezplačen vozni listek 3. razreda na osebnih vlakih na račun ministrstva za socijalno skrbstvo. Ta ugodnost velja le, ako se brezposelni delavec pelje k podjetniku ter tam nastopi delo, ali pa nazaj, če ni bil sprejet.

POLJSKA.

Morilec predsednika Narutowicza obsojen na smrt.

V soboto je bila v Varšavi obravnava proti morilcu predsednika Narutowicza. Morilec Niewiadonski je priznal, da se je zagrešil proti zakonu, izjavil je, da prevzame za svoje dejanje vso odgovornost. Obtoženi je rekel, da je hotel vstreliti pravzaprav Pilsudski-ja, toda 6. decembra je izpremenil načrt, ker je zvedel, da bo predsednikom izvoljen drugi. Končno je prosil, da se ga naj obsodi na smrt. Sodišče je po posvetovanju razglasilo, da je obsojen morilec na smrt.

Poročila z dežele.

Celje. — Krajevne organizacije NSS na delo! Volitve so razpisane in treba nam bo stopiti v volilni boj, da pokažemo sadove svojega dosedanjega delovanja. Pred tremi leti smo ustanovili svojo narodno socialistično stranko, ki je nastopila že takoj pri volitvah v ustavotvorno skupščino leta 1920. Naša strankina organizacija je bila takrat še mlada in slaba, imeli smo komaj par krajevnih organizacij, ki so pravzaprav temelj vsake stranke. Tekom zadnjih dveh let smo znatno napredovali. Sedaj pa je prišel čas volitve, čas, da se naše krajevne organizacije krepko poprimejo dela.

tirane, spoznaj tudi jugoslovanske uzurpatorje! — Sam si si stesal in zasedil križ, ker si šel pokorno za koristolovci. Pazi, da jih zapustiš, ker bliža se čas, ko te bodo skušali križati!

F. A. Mignet:

Zgodovina francoske revolucije.

1789—1814

(2. nadaljevanje.)

Ta skupščina je kazala sploh malo pokorščine, zato pa tem večjo skopost. Potem ko je sprejela uvedbo pokrajinskih skupščin, odredbo o trgovanju z žitom, odpravo tlake in novo kolkovino, se je 25. maja 1787 razšla. Raznesla je po celi Franciji svoja odkritja o kraljevih potrebah, o napakah ministrov, o potratih na dvoru in o splošni ljudski bedi.

Ko je Brienne izgubil to oporo, se je vrgel nad davke, ki se jih nekaj časa ni posluževal. Zahteval je od parlamenta, da potrdi dva edikta: o kolkovini in o izvenrednem zemljiškem davku.

* razglasa.

Predvsem je potreba, da zbero čimprej svoje organizirane člane in si razdelijo agitacijsko delo vsaka v svojem okolišu. Ta naj prevzame eno vas, drugi drugo, tretji tretjo itd., ne pa da bi se zanašali drug na drugega, nazadnje pa se ne stori nič. Določijo naj se čuvarji škrinjic in javijo čimprej pristojni okrožni organizaciji. To je prvo in poglavito, kar se mora takoj ukreniti v domačem kraju. Pa ne samo to! Ako v kaki sosedni občini še ni krajevne organizacije naše stranke, je treba takoj stopiti v stik z nekaterimi tamošnjih zaupnikov, in če še takih ni, pridobiti novih, da bodo pri volitvah nastopali kot čuvarji naše škrinjice v tamkajšnji občini. Pregledati je treba predvsem tudi volilne imenike ter napraviti prepise, ki jih bodo potrebovali čuvarji škrinjic. Nabirajte marljivo prispevke za strankin tiskovni sklad, da podprete izdajanje »Nove Pravde« in tiskanje potrebnih plakatov. Poleg tega pa morajo naše krajevne organizacije skrbeti za čimvečje razširjanje »Nove Pravde« s tem, da nabirajo nove naročnike in da posodijo sosedom svoj list, ko so ga sami prebrali. Naj ne bo gostilne, kavarne, brivnice itd., kamor zahajate, brez »Nove Pravde«. Pridobivajte trgovine ali trafike, ki bodo prodajale naš list. To je važno zlasti sedaj, ko je prenehala izhajati »Jugoslavija«. Vse ogromno agitacijsko delo pade na »Novo Pravdo«. Da ga bo mogoče izvršiti z uspehom, je neobhodno potrebno, da jo podprete z materijelnimi sredstvi, pa tudi s stvarnimi, resnimi dopisi.

Krajevne organizacije, takoj na delo, da bo naš uspeh čim večji! Tekmujmo, kdo bo bolj agilni! — Rudolf Dobovišek.

VSEM KRAJEVNIM ORGANIZACIJAM NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE V OBMOČJU CELJSKEGA OKROŽJA!

Krajevna in okrožna organizacija NSS v Celju sta osnovali za čas volitev stalno tajništvo — ki posluje v Razlagovi ulici št. 11 — pritličje desno — prva vrata.

Vsi dopisi, informacije, predlogi itd. — naj se naslavlja na »Tajništvo Narodno-socialistične stranke v Celju — Razlagova ulica št. 11 — pritličje desno«.

To naj upoštevajo vse kraj. organizacije — da se delo koncentrira in tem lažje in uspešneje deluje! — Tajnik.

Redni občni zbor krajevne organizacije NSS v Celju se vrši v četrtek, dne 11. januarja t. l. ob 8. uri zvečer v mali dvorani »Narodnega doma«. Zbora se udeleži tudi tov. Brandner. Slehernega tovariša dolžnost je, da se točno odzove temu vabilu!

Tedenske novice.

NAROČNIKOM »JUGOSLAVIJE«. Z novim letom je, kakor že znano, prenehala izhajati »Jugoslavija«. Vse nedokončane podlistke »Jugoslavije« in zlasti njen roman »Tajinstven morilec deklet« bi naj prinašala v novem letu »Nova Pravda«. Prvo nadaljevanje romana že priobčimo v

Toda parlament, ki se je zavedal svoje polne življenjske moči ter se nahajal na vrhuncu svojega častihlepa in katerega mu je nudila finančna zadrega, v kateri se je nahajala vlada, sigurno sredstvo, da si ž njim poveča svojo moč, — je zavrnil njegova predloga. Radi tega je bil pregnan v Troyes, toda se je kmalu naveličal pregnanstva ter ga je minister pozval nazaj pod pogojem, da sprejme omenjena edikta. To pa je bilo le premirje. Potrebe krone so izzvale kmalu živahnejši in hujši boj. Minister je moral ponovno zahtevati denarja. Njegov obstanek je bil odvisen od tega, če se mu posreči izvesti več posojil do zneska 440 milijonov. Dobiti je bilo treba za to od parlamenta pritrtilo.

Brienne je bil pripravljen na odpor. Zato je dal ta edikt že prej sprejeti v svečani sodnijski seji in da bi potolažil sodni dvor in javno mnenje, je vrnil v isti seji protestantom zopet njihove stare pravice, Ludvik XVI. pa je ožljubil vsako leto priobčiti finančno stanje ter v teku petih let vpoklicati državne stavne. Toda ta priznanja že niso več zadostovala: parlament je edikt odklonil ter se uprl ministrovemu nasilju. Nekaj

KNITO:

Sv. Trije kralji.

..... Tri Modre iz jutrove dežele je vodila repata zvezda-vodnica k novorojenemu Odrešeniku, da mu poklonijo kadila, mire in zlata — — —

Oznanjena je bila jugoslovanska misel, v srca robskih bratov je bila položena Beseda, ki je vzkalila. In ko je dozorela v srcih vseh treh bratov, je Beseda meso postala... Osvobojenje jo je rodilo. Od tujerodcev teptani narod je polagal leka na svoje težke rane — — — Topil se je v navdušenju, sreči in bratski ljubavi... Sami svoji so postali trije jugoslovanski bratje in vriskaje so peli »Mir ljudem na zemlji«, saj jim je osvobojenje rodilo združenje in z njim je došlo veliko Novo leto — nova doba, doba vstajenja, doba zlate svobode, v kateri so želeli mirno živeti z vsemi narodi. — — —

Opojnost so puhteli božični akordi... »Mir ljudem na zemlji!« — Toda živeli so Herodeži! — Prikradli so se njihovi hlapci v srečo odrešenih, izrabili so njihovo zaupanje in jih okradli — — —

tež številki, ki jo določimo vsem bližnjim naročnikom »Jugoslavije«. Starim naročnikom »Nova Pravda« seveda s tem ne nudimo nič, ker jim je neznana potek te zanimive zgodbe, temveč prinašamo roman le za bližnje naročnike »Jugoslavije«, ki jih prosimo, da nam pošljejo naročnino za »Nova Pravda« najkasneje do 20. januarja 1923. Ako bi se do tega časa ne naročilo na »Nova Pravda« večje število prejšnjih naročnikov »Jugoslavije«, bomo s 3. številko prenehali z nadaljevanjem romana. Položnice za cenjene naročnike bivše »Jugoslavije« so priložene.

Že doslej je »Nova Pravda« informirala svoje čitatelje vsestransko o vseh važnih dogodkih na političnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem polju točno in izčrpno. Tudi v bodoče bo njeno uredništvo stremelo za tem, da razširi list tako po vsebini kakor po obsegu. Upravi »Nova Pravda«, ki nima in ne bo nikdar imela na razpolago kakih fondov, pa bo le tedaj mogoče zmagovati ogromne stroške, ki so danes zvezani z izdajanjem časopisa, če bo občinstvo list v zadostnem številu naročilo, pa tudi redno plačevalo.

Čim več naročnikov, tem boljša bo »Nova Pravda«!

Naročnino za leto 1923 naj blagovoliijo naši cenj. naročniki plačati vsaj četrtletno vnaprej. Istotako naj zamudniki pri tej priliki blagovoliijo poravnati zaostalo naročnino za leto 1922. Za vsa ta plačila prilagamo danes položnice, izvemši za naročnike v Ljubljani, Mariboru, Litiji in Novem mestu. Ako bi pomotoma dobil položnico tudi kateri izmed teh naročnikov, ki so naročnino že poravnali, naj nam to oprostite, položnico pa naj shranijo ali pa jo oddajo kakemu znancu, da si naroči »Nova Pravda«. Pri plačilih se spominjajte tudi našega tiskovnega sklada.

TOVARIŠI! Pred volitvami smo. In pri teh volitvah moramo zmagati! Moramo, pravimo, ker sicer bo naš delovni narod poginil. Naj stane kar hoče, našemu delovnemu ljudstvu moramo pomagati. Zlastno je sicer, da je še velik del naših delavcev tako nezaveden, da še vedno tiče k svojim sovražnikom in da se celo bori proti svojim edinim odkritosrčnim prijateljem. Pa to je bilo vedno tako. Zgodovina človeštva nam kaže in že stari Rimljani so rekli, da ljudstvo najrajši drevo za olmi, ki ga goljufajo. Nič ne de. Hvala bogu, da je danes že tudi toliko razsodnega proletarijata, ki ve, kje so njegovi prijatelji. In ta razsodni del mora rešiti celo delovno ljudstvo, tudi oni del, ki zaenkrat ni z nami.

Toda prijatelji, boj ki ga bomo morali biti v prid delavstva v prihodnjih mesecih, bo hud. Ni misliti, da bi dali oni, ki imajo danes v rokah vso moč nad delovnim ljudstvom, to moč kar tako iz rok. Ne! Oni imajo na svoji strani vse banke, vse bogataše, neštete milijone denarja. Z denarjem bodo slepili ljudi, neštete časopisov bo romalo v hiše, tudi v hiše delovnega ljudstva, in mamilo in begalo bo narod. In nevarnost je, ljudstvo goljufom le prerado verjame, da se vjamie na te limanice mnogo le premnogo ljudi.

Mi imamo na svoji strani le pravico lu pa resnično voljo pomagati. Toda kaj nam pomaga vse to, ko pa nimamo sredstev, s katerimi bi to ljudstvu pojasnili, ko pa nimamo denarja, da bi mogli vse laži, ki jih

bodo trosili nasprotaj listi, sproti pobiti, kljub temu pa bomo morali pričeti boj.

Naša stranka ima samo eno glasilo: »Nova Pravda«. Zavedni tovariši, omogočite temu glasilu, da bo moglo vršiti svojo nalogo, da bo moglo stopiti z vsemi našimi nasprotniki v uspešen boj. Podpirajte to glasilo lu prispevajte za njegov tiskovni sklad.

Stanarina po novem stanovanjskem pravilniku. Komaj je napočilo novo leto, že se od vseh strani — predvsem iz krogov javnih nameščencev in ostalih kategorij delovnega ljudstva — čujejo pritožbe o naravnost neverjetnih poviških dosedanjih stanarin s strani hišnih gospodarjev. Ti sloji — v prvi vrsti javni nameščenci — so vsled naravnost beraških plač že dosežaj komaj zmagovali stanarino, ker je splošno znano, da jim dohodki niti ne zadostujejo za borno preživljanje. O kakšni nabavi prepotrebne obleke in obutve pri sedanjih plačah sploh ni misliti. Toda udarec za udarcem sledi na beraško palico oprtim slojem duševnega in ročnega delavstva. Kako naj ti sloji plačujejo povišano stanarino, ko že dosedaj niso mogli izhajati s svojimi prejemki? Povišati dosežanje najemnine za 100 do 300 odstotkov je hišnim gospodarjem prava malenkost. Da tako početje razburja že itak nezadovoljno in izmognano ljudstvo, nato se najnovejši verizniki prav malo ozirajo, saj je sedaj napočil čas žetve tudi za nje. Njihov postopek pri povišanju je prav enostaven. Stranka dobi v večini slučajev kratko obvestilo, da se je s 1. januarjem t. l. poviša dosedanja najemina za 100, 200 do 500 odstotkov, ne da bi se hišni gospodar oziral na gnotni položaj stranke, oziroma se žnjo sporazumel glede povišanja. Ker je pa odločitev najemnine po novem pravilniku prepuščena medsebojnemu sporazumu hišnega posestnika in stranke, seveda taka obvestila hišnih posestnikov nikakor niso obvezna, dokler ni dosežen medsebojni sporazum. V vseh slučajih, kjer je s hišnim lastnikom pameten sporazum glede poviška stanarine nemogoče, priporočamo prizadejni najemnikom, da enostavno diktiranega poviška ne pripoznajo, odnosno ne vzamejo na znanje. V vseh teh slučajih naj odloča posebno razsodišče, ki mora obstojati pri vsakem občinskem uradu — v Ljubljani pri stanovanjskem uradu — in na katero naj se obrne lastnik hiše sam, če se ne mara dogovoriti s stranko. V to razsodišče imenujeta hišni gospodar in najemnik po enega zastopnika. Razsodišče se mora pri odmeri stanarine ozirati na vse okolnosti, ki so važne pri končni določitvi stanarine. Priziv proti odloku razsodišča je nedopusten, če je bil sklep soglasen; proti nesoglasni odmeri stanarine pa je dopusten priziv na stanovanjsko sodišče pri pokrajinski upravi. Do končne odločitve tega sodišča plačuje najemnik samo dosedanje najemnino, katero sme založiti pri politični oblasti prve stopnje, ako je gospodar noče prevzeti. — Priporočamo tedaj, zlasti gnotno slabo situiranim slojem, h katerim je prištevati predvsem javne in zasebne nameščence ter ročno delavstvo, da si ne pusté enostavno diktirati prekomernega povišanja najemnine. Ako ni mogoče doseči pametnega sporazuma s hišnim posestnikom naj nikdo ne pripozna pretiranega poviška. Hišni posestnik se bo že

protisredstvo, ki je opozicijo samo nekoliko odgodilo, nikakor pa je ne odpravilo. Odločil se je torej, da omeji delokrog te skupščine le na sodnijske posle ter stopil v ta namen v stik z varuhom državnega pečata, Lamoignonom (Lamoignonom). To je bil pravi mož za taka podjetja. Bil je drzen in smel ter je imel precej ugleda. Toda bil je v zmoti glede moči državne oblasti in pa glede tega, kaj je bilo mogoče izvršiti v tistih časih. Maupeou je osnoval nov parlament s tem, da je izmenjal člane, Lamoignon ga je hotel desorganizirati. Prvo sredstvo bi bilo dovedlo do začasnega miru, če bi se bilo posrečilo, drugo pa do stalnega, ker bi uničilo vso njegovo moč. Maupeou-ove izpremembe se niso vzdržale, Lamoignon pa svojih sploh ni mogel udejestiti. Kljub temu jih je precej dobro započel. Po cellem Francoskem je bil na isti dan izgnan ves sodnijski stan, da bi mogla nastopiti nova sodna organizacija. Lamoignon je odvzel pariškemu parlamentu njegove politične pravice, ki jih je izročil ministerijelno sestavljenemu splošnemu višjemu dvornemu sodišču. Toda javno mnenje se je uprlo, pariški

obrnili na stanovanjsko razsodišče! Soglasna določitev najemnine od strani razsodišča je šele obvezna za najemnika! Dolej se plačuje le dosedanja najemnina. Če je gospodar ne sprejme, jo deponirajte! Vsekakor bo nastalo radi poviškov najemnine nebroj sporov, zlasti še, ker se mnogi hišni lastniki prav malo ali nič ne ozirajo na plačilno zmognost svojih najemnikov ter v večini slučajev podraže stanovanjske prostore v istem razmerju ubogemu uradniku ali delavcu kot večkratnem milijonarju!

Gentlemen Kumanudi. Pod tem naslovom poroča »Slovenec«, da je pred svojim odhodom iz vlade bivši finančni minister Kumanudi naročil, da se izplačajo njegovim posebnim prijateljem med uradništvom špeciijelne nagrade. Dobili so: načelnik generalne direkcije državnih dolgov Jovanović 6260 dinarjev, Dragoslav Štefanović 18.000 dinarjev, Mijodrag Borisavljević, pisar v njegovem kabinetu, 400 dinarjev, »poslužitelj« Jovan Pešić 500 dinarjev, inspektor Stojičević 3000 dinarjev, Božidar Matosević 5000 dinarjev, Svetozar Obradović 5000 dinarjev itd. Milan Stojičević je dobil za svoj pot v Ženevo poleg obligatnih doklad še 190 dinarjev, 1081 francoskih frankov in 800 švicarskih frankov.

Trinajsto plačo preskrbi z nabiti javnim nameščencem Zveza narodov, kakor nas na to opozarja naš naročnik iz Kočevja. Zvezi narodov je namreč došel predlog, da naj odloči, če bi ne bilo umestno razdeliti leto na 13 mesecev po 28 dni. Če se Zveza narodov izreče za tako izpremembo gregorijanskega koledarja, bo volk sit in koza cela. Državni uslužbenci dobe zahtevano 13. plačo, države pa to ne bi stalo »ficka«. — Ime našega iznajdljivega tovariša dopisnika zamočimo, ker se bojimo, da bi ga ne vpoklical Pašić za »ministra finansija«.

Beležka. Kavarna »Jadran« v Mariboru je odpovedala naš list, kar naj naši somišljeniki vzamejo na znanje.

† **Stanko Kravos.** Zopet je neizprosna smrt zahtevala svojo žrtev, ki si jo je izbrala med našimi mladimi borci. Ugrabila nam je v Trstu brata Stanka Kravosa, v mladi dobi 26 let. Pokojnik je bil med prvimi člani Narodno-socialistične mladinske organizacije v Trstu in je ostal do zadnjega naš idejni pristaš. Za pokojnim bratom Stankom se vrši v soboto 6. t. m., na dan Sv. Treh kraljev, ob 11. uri dopoldne osmrednevni parastos v tukajšnji pravoslavni kapeli (kasarna vojvode Mišića). — Pozivljemo vse člane naših mladinskih organizacij in somišljenike, da izkažejo s svojo navzočnostjo poslednjo čast pokojniku. Naj mu bo lahka neosvobojena zemlja!

Orožnik aretirja svojo ženo. Iz Sv. Jurja pri Slov. Bistrici je prignal orožnik svojo ženo na okrajno sodišče v Maribor, ker je izmaknila hišnemu gospodarju 30.000 kron. Obenem je podal pri sodnji izjavo, da se loči od tatinske žene.

V smrt se je peljal na novega leta dan orožnik Lečar iz Št. Ilja. Hotel je obiskati svoje stariše v Zgornji Sv. Kungoti. Ker pa dotični vlak ne obstane na Pesnici, odkoder bi imel najbližje na svoj dom, je skočil z vlaka ter obležal mrtev na tiru. Prenesli so ga k starišem v Zg. Sv. Kungoto.

Hrastnik v nevarnosti? V zadnjem času vlada med prebivalstvom v Hrastniku

sodni dvor je protestiral, pokrajine so odločno nasprotovale in višje dvorno sodišče se ni moglo niti konstituirati niti začeti s poslovanjem. Nemiri so izbruhnili po večini provinc, tako da je ministrstvu nasprotovala vse hujša in bolj burna opozicija, kot je bil parlament. Plemstvo, tretji stan, pokrajinski stanovi in celo duhovščina se je je udeležila. V svoji denarni zadregi je sklical Brienne izvanredno skupščino duhovščine, ki pa je pri tej priliki oddala kralju vlogo s prošnjo, da naj odstrani višje dvorno sodišče in takoj skliče državne stanove, ki bi edini mogli spraviti zopet v red finance, zasigurati državni dolg in napraviti konec sporom med posameznimi oblastmi.

Ker Brienne ni mogel dobiti niti davkov niti posojila, niti se ni mogel posluževati višjega dvornega sodišča, parlamentov pa tudi ni hotel zopet sklicati, je poskusil zadnje rešilno sredstvo: objavil je vpoklicati državne stanove. S tem je pospešil svoj padec. Pozvan je bil v finančno ministristvo, da bi ga spravil iz zadrege, katero pa je le še zvečal; preskrbel naj bi bil denar, česar se mu ni posrečilo. Namesto tega je

veliko vznemirjenje, ker se vedno bolj opaža, da leze v dolino celo pobočje na levem bregu potoka od Logarjevega mlina do brvi, ki drži preko Dolskega potoka. Več posestnikov, katerim preti nevarnost, je mnenja, da so zakrivila ta pojav rudniški rovi. — Vzrok bo pa treba vsekakor uradno ugotoviti.

Madžarski špijon. Pri Somboru so pred nekaj dnevi prišli Madžarja, ki je vohunil. Iz listin, ki jih je ime pri sebi, se more sklepati, da je bil v zvezi z organizacijami v Vojvodini.

Čudno tele. — V Loki pri Žusmu je vrgla krava teleta z dvema glavama in štiri prednjimi nogami. Bilo je pa brez zadnjih nog in repa.

Stekel pes je v Sarajevu v nedeljo zvečer ogrizel 17 oseb. Spravili so jih v Pasteurjev zavod.

Lastnega moža je ubila Neža Vrlinšek v Šmarnem v Tuhinju. Med prepričkom je huda žena bila svojega moža tako dolgo po glavi, da je umrl. Morilko so zaprili.

Pazite na orožje! — 31. dec. pr. l. je ustrelil pri Celju 8-letni deček 5-letnega sedovega sinčka z revolverjem v trebuh. Otrok je 2. t. m. umrl v ljubljanski bolnici.

Millionska tatvina na Dunaju. Pri spedijski tvrdki Caro & Jellinek je ukradel njen uradnik 115 milijonov kron. Seveda so to avstrijske krone, toda 115 milijonov je tudi v avstrijskih kronah nekaj denarja. Poleg tega pa je imel tat še smolo; v predalu svoje pisalne mize je »pozabil« namreč še 24 milijonov. Do sedaj ga še niso izsledili.

V plavžu zgoreli. Iz Bochuma na Vestfalskem poročajo: V fužinah jeklarne v Bochumu so padli trije delavci s tovornom premoaga vred v plavž, kjer so popolnoma zgoreli. O njihovih truplih niso našli niti najmanjšega sledu.

„BERSON“
gumijevi
podplati in podpetniki
prihranijo Vaši obutvi
nad polovico popravil.
Glavna zaloga
DRAGOŽIN ROGLIČ
Maribor, Koroška c. 19, Telef. 157
Izdelovalnica **KARO-čevljev.**
Montaža brezplačna.

Naša mladina.
Občni zbor »Bratstva« v Ljubljani se je vršil v petek, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti.

Javni, brezplačni učni tečaj srbohrvatskega jezika otvori »Bratstvo« v Ljubljani v četrtek, dne 11. t. m. v šoli na Grabnu. Poduk se bo vršil v večernih urah po dvakrat na teden. V četrtek od pol 7. do pol 8. ure zvečer bo vpisovanje za začetnike. Tečaj lahko obiskuje vsak brez izjeme.

njegovih članov, med njimi tudi vojvoda orleanski, je bilo pregnanih. Parlament je protestiral s sklepom proti tajnemu ukazu ter zahteval, da se njegovi člani takoj zopet vpoklicajo. Ta sklep je kralj razveljavil, parlament pa potrdil. Bolj in bolj se je razvnela vojna. Pariški parlament so podpirali vsi francoski parlamenti ter ga je obenem tudi bodrilo javno mnenje. Oznanjal je ljudske pravice, priznaval svojo lastno nepristojnost v davčnih zadevah, obsodil nasilno zapiranje ter zahteval, da se pravilno skličejo državni stanovi. Po tem sklepu je odločil, da se njegovih članov ne more odstavljati in da ni nikdo za to pristojen, da bi si prilasčal njihove posle. Na ta drzni proglas je vlada prišla dva parlamentova člana, d'Epemil-a in Goislard-a (Goislar-da), skupščino preuredila ter vpostavila splošno višje dvorno sodišče.*

Brienne je uvidel, da je bila parlamentova opozicija sistematična in da se bo vselej ponovila, kadarkoli bo zahteval nove davke ali pooblastilo za posojilo. Pregarstvo je bilo le prehodno

* Cour plénière.

(Dalje prih.)

Gospodarstvo.

5. 1. januarjem 1923 se morajo voditi vse trgovske knjige in vsi računi v dinarski valjavi, S to vladino odredbo je kronska valjava dejansko odpravljena. Z ozirom na to smo tudi mi prisiljeni priobčevati vrednost dinarja namesto krone.

Koliko je vreden dinar.

	ta teden	pr. teden
1 švic. frank stane	17.75 D	17.81 D
1 francoski frank	6.70 »	5.48 »
1 laška lira	4.70 »	4.75 »
1 češka krona	2.92 »	2.46 »
1 nemška marka	0.013 »	0.015 »
1 poljska marka	0.005 »	0.005 »
100 avstrijskih kron	0.11 »	0.16 »
1 ogrska krona	0.04 »	0.04 »
1 bolgarski lev	0.58 »	0.66 »
1 romunski lej	0.54 »	0.55 »
1 dolar	91.75 »	92.50 »
1 anglešk funt	433.— »	434.— »

Razpredelnico čitajte tako: Ako hočete kupiti 1 dolar, morate dati zanj ta teden 91.75 Din, prejšnji teden pa je stal 92.50 Din.

Ker bo večkrat med letom potreba izpregovoriti o pogrešeni gospodarski politiki naše vlade in posebej še o manipulacijah z dinarjem, je neobhodno potrebno, da vemo tudi kurze denarja na curiški borzi. Vsled tega bomo prinašali od sedaj naprej tudi tedenske kurze curiške borze.

Curiška borza.

1./I. 1923.

	švic. frankov
100 nemških mark stane	0.0725
100 dolarjev	528.25
100 angleških funtov	2450.—
100 francoskih frankov	39.20
100 laških lir	27.05
100 čeških kron	16.45
100 ogrskih kron	0.2175
100 romunskih lejev	3.10
100 dinarjev	5.50
100 bolgarskih levov	3.65
100 poljskih mark	0.03
100 avstrijskih kron	0.0075

LISTNICA UPRAVE.

Prispevki za naš tiskovni sklad. Tovariši: Juvan, Urbančič, A. L. P. P., Rupnik, Verbič, Kosem in Salehar po 5 D, skupaj 40 D. — Tovariši in tovarišice, posnemajte! Zbirajte za tiskovni sklad ob vsaki priliki.

Vposlane zneske za Tiskovni sklad, bomo objavljali sproti v vsaki številki.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.

Proda se posestvo z dobro idočo gostilno ob glavni cesti, po zelo ugodni ceni. Naslov pove upravništvo »NOVE PRAVDE«

Potrjim srcem nasnanjam v imenu cele družine žalostno vest, da nas je naš ljubljani

Stanko Kravos

po dolgem trpljenju v 26 letu mladosti v petek 29. decembra 1922 za vedno zapustil

Pokopali so ga v Trstu. Parastos za pokojnim se vrši v soboto 6. t. m ob 11. uri dopoldne v pravoslavni kapeli (Kasarna voivode Mišiča). Ljubljana, Trst, 31. XII. 1922.

Vladimir Kravos, brat.

SANKE! SMUČI!

Tovarna
Stane Vidmar
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 75

Telovadne, športna in igralne potrebščine. — Zeleno konstrukcije, transportne naprave i. t. d.

A. LEČNIK
juvelir in urar.
CELJE Glavni trg 4.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić in drug
Ljubljana, Ekeričeva ulica 20
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela

Pozor! Najcenejše božične in novoletne razglednice. — Božični okraski — Božične sveče na debelo **Ivan Bahovec** Ljubljana Sv. Jakoba trg 7 — Papir, galanterija, pi-sarniške potrebščine.

„Pri Kmetu“ **Anton Fazarinc, Celje,**
Kralja Petra cesta 27.
Trgovina s špecerijo, kolonijalnim blagom, semeni in dež. pridelki.

Na drobno **ČEVLJI** Na debelo
Aleksander Oblat centrala Sv. Petra cesta 18 in 20
Podružnica: **NOVI-SAD, Wilsonov trg št. 2.**

Priporoča se trgovina **LUDOVIK PETEK, Celje**
Cankarjeva cesta št. 4
za nakup špecerijskega in kolonijalnega blaga ter deželnih pridelkov.
Postrežba točna! Solidne cene!

POZORI **NARODNI IZDELKI** **POZORI**
so najcenejša in primerna darila za deco in odrasle
M. TIČAR, Ljubljana.

Zlatnino in srebrnino, kakor ure vseh vrst
po najsolidnejših cenah ima v zalogi
Gospoška ulica 14 R. Almoslechner, Celje Gospoška ulica 14
Vsa popravila sa izvršujejo točno in najceneje!

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani registrov. zadruga z omejeno zavezo
Mariljn trg 8 ob Ljubljanci Podružnica v Murski Soboti
obrestuje hranilne vloge na knjižice po 5 1/2 % čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka.
Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.
Telefon št. 54. Čekovni račun št. 11.323.

KARL LOIBNER
Trgovina špecerijskega in delikatesnega blaga pri „Zvonu“
CELJE, KRALJA PETRA CESTA 17
se priporoča cenjenemu občinstvu.

JOSIP JUG
LJUBLJANA, Rimska c. 16
PLESKAR in LIČAR za stavbe in pahištvo
se priporoča sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršitev točna, cene zmerno.
Za vsa izvršena dela jamči dve leti.

I. JAX & SIN
Ljubljana, Gosposvetska cesta
priporoča svojo bogato zalogo:
Pisalni stroji „Adler“
Šivalnih strojev za rodbino in obrt.
Vozna kolesa
Styria, Dürkopp, Orožno kolo (Waffenrad)
Ceniki zastoj in franko

Za vsa pleskarska dela, lakiranje voznih koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča
Tone Malgaj
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

Ljubljanska kartonažna tovarna
J. BONAČ-sin v Ljubljani
izdeluje vsakovrstne kartonažne in papirne embalaže za lekarne, kemične tovarne, špecerijske, kolonijalne, modne in toaletne trgovine, slaščičarne itd.
Brzj v: Bonač, Ljubljana. Telefon interurbna št. 097.

Konfekcijska tovarna
Fran Derenda & Cie., Ljubljana
Pisarna: Emonska cesta 8, telef. interurb 318.
Tovarna: Erjavčeva cesta 2, nasproti dramskega gledališča. Telefon interurb. 294.
Najmodernejša in največja tovarna moških dežjih in fantovskih oblačil.
Konkurenčne cene.

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo
ALOJZIJ LENČEK
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.
Solidna postrežba. Zmerne cene.

Zimska sezija!
Velike množine zimskega blaga ravno kar došle.
A. & E. Skaherné Ljubljana
Metni trg 10.

Modna trgovina
A. Šinkovic nasl. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19
priporoča svojo zalogo
pletelih jopic, rokavic, nogavic in zimskega perila.
Zelo ugodne cene!

I. KNEZ, Ljubljana
Gosposvetska cesta št. 31
trgovina z žitom, deželnimi pridelki in moko. Zaloga hrvatskega in hrvaškega črnega in rdečega brinja

Deln. glavnica: **30.000.000** **SLOVENSKA BANKA, Ljubljana** Rezerve: nad **6.000.000**
PODRUŽNICE: Dolnja Lendava, Ljutomer, Maribor, Novisad, Vrhnika. **Stritarjeva ul. 9 v lastni palači.** Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Obilo uspeha v novem letu želi svojim poslovnim prijateljem in abonentom **Zorman-ovo anončno in reklamno podjetje** (Izdaja jugosl. stenskih načrtov) **LJUBLJANA** Gledališka ulica št. 2

KONFEKCIJSKA TRGOVINA O. BERNATOVIC Ljubljana, Mestni trg 5.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje iz „Jugoslavije“.)

Panika v gledališču »Paradiž«.

Molly Gordon je težko pričakovala srede. Oblekla je svojo najlepšo obleko in nihče je ne bi imel za tovarniško delavko, za kakršno se je izdajala.

Točno ob sedmih se je podala z utripajočim srcem na Wellingtonov trg. Že oddaleč je opazila Campella, ki jo je takoj pozdravil.

»Ah, točni ste, gospodična, to me zelo veseli! Menil sem, da ste me že pozabili!«

»Zakaj pa?« je vprašalo dekle. Pri tem ga je pogledalo tako prisrčno, da je začela tujcu valoviti kri.

»O, mislil sem samo tako. Ostane pri tem, gospodična, da greva sedaj v gledališče »Paradiž«, ali ne?«

Molly je prikimala in vzela ponujeno roko.

Kmalu sta bila pred gledališčem. Bila je to velika stavba, v kateri se je nahajal najpriljubljenejši londonski oder.

Molly je opazovala vsako kretnjo svojega spremljevalca z napeto pozornostjo. Ko je zahteval pri blagajni dve vstopnici v ložo, je opazila, da je njegova denarnica popolnoma natrpana z zlatniki. Ni pa pokazala svojega začudenja nad tem ter mu je mirno sledila v ložo.

Molly je opazila na svojem spremljevalcu vedno kaj novega, kar jo je spravljal v največje začudenje.

Mož gotovo ni bil pomorščak. Moral je biti Londonec in natančno poznati vse zabave v mestu, ker se za dejanje na odru sploh ni menil. Zabaval je svojo lepo spremljevalko na tako olikan način, da je špijonka kmalu uganila, da izhaja iz imenitne rodbine.

Molly je bila vedno bolj prepričana, da je spoznala zločinca. Če pa je bil ta zločinec Jakov tovariš, je morala šefe poizvedeti.

Zaenkrat ni storila Molly ničesar, kar bi vzbujalo tudi najmanjši sum. Ničesar sumljivega ni spraševala.

Jim Campell je obsipal deklico z ljubeznjivostmi in jo je vedno povpraševal po morebitnih njenih željah. Sicer pa je policijska vohunka kaj kmalu opazila, da je delal to le v upanju, da bo po svojem mnenju popolnoma neizkušeno dekle lahko zmedel in zapeljal.

Med tem so se vrstila dejanja drugo za drugim.

Občinstvo je bilo, kakor običajno, zelo pisano. Bili so ponajveč lahkoživci in dame iz srednje družbe. Obiskovali so gledališče samo zato, da so sklepali nova znanstva in obnavljali stara.

Molly je večkrat pogledala v hodnike, ki so vodili v restavracije. Tam so stale cele skupine dam in gospodov. Nekaj časa so govorili med seboj, potem pa so zopet kratek čas zasledovali dejanje na odru.

Vohunka je navidezno pazno poslušala dobrikanje svojega spremljevalca. V resnici pa se je dolgočasila in je opazovala vrvenje množice.

V nekem temačnem kotu hodnika sta stali dve dekleti v živahnem razgovoru. Takoj se jima je poznalo, da nista ravno preveč čednostni.

Kmalu se jima je pridružil nekaj gospodov. Eno izmed deklet je odšlo z nekaterimi gospodi. Samo eden je ostal pri drugi. —

Ta je bil po vsem vidiku pijan. Molly je videla, kako je objel deklico okoli pasu in jo skušal pritegniti k sebi. Dekle se je lahko branilo, toda videti je bilo, da je njeno upiranje le navidezno.

Ravnokar je pela neka pevka na odru nekoliko opolzko pesem. Vladala je globoka tišina, ker obiskovalci niso hoteli preslišati ničesar.

Nenadoma se je razlegel hreščeč krik po dvorani. —

»Pomoč, — na pomoč!« je kričal ženski glas. »Jak je tu! Na pomoč, umoriti me hoče!«

Tisočglasen prestrašen krik je odgovoril. Vse dame so skočile kriče in vreščaje s svojih sedežev in so se vrgle kakor blazine k izhodu.

Več mož je skušalo priti do mesta, odkoder se je razlegel krik, toda prestrašene dame so jih v silnem navalu potegnile s seboj. Vpitje je postajalo vedno bolj divje. Kakor besna čreda se je drenjalo vse navprek.

»Pomagajte! Jak je tu! Rešite nas, izgubljene smo!« so vreščali vsepovsod ženski in deklji glasovi. Ob vhodih se je množica zaježila. Slabotnejše ljudi so bežeče mase podrla na tla in jih pomandrale. V gledališču se je nudila slika opustošenja in groze.

Molly je mirno obsedela v svoji loži, akoravno je bila tudi ona nekaj trenutkov vsa prestrašena.

»Ali ste že videli kdaj tako brezglavo grozo, gospodična? Prepričan sem, da Jaka sploh ni tukaj. — Ampak Vi ste zelo pogumno dekle, to Vam mora vsak zavistnež priznati!« Pri teh njegovih besedah je Molly pogledala svojega spremljevalca in opazila z največjim začudenjem, da je s prezirljivim nasmehom motril brezumni strah množice.

Molly ni takoj odgovorila. Odkod je vedel tujec, da Jaka ni v gledališču? Zakaj je govoril s tako gotovostjo?

Panika je dosegla svoj vrhunec. Zastonj so se trudili policisti, prodreti skozi val ljudi, ki je še vedno drvel proti izhodu. Bilo je popolnoma nemogoče.

Strah pred Jakom je bil prevelik. Vsakdo je mislil samo na možnost, da bi mogel grozni morilec v naslednjem trenutku položiti svojo krvavo roko na novo žrtev. Vse se je treslo pred njim.

Jim Campell se je smejal iz vsega grla.

»Samo pogledjte, gospodična. Hahahaha, to je sijajno, tam ona debela gospa, morda ni še nikoli v svojem življenju tako tekla kakor danes. Tu zopet pleza nekdo kar preko glav, da bi se rešil in vse samo zato, ker je smatrala neka prismojena gos čisto nedolžnega človeka za Jaka.«

Zaslišal se je strahovit trušč. S treskom so se udala velika steklena vrata silnemu pritisku množice. Sedaj so udrli begunci z neznanskim vpitjem skozi stopnišče in vežo na cesto.

Med tem se je posrečilo nekaterim policistom, da so s priborili pot do mesta, kjer se je začul usodepolni krik. Tu so našli na tleh nezavestno dekle in poleg nje mladega moža, ki je bil precej vinjen. Takoj so ga aretirali, ker so mislili, da je res umoril ležečo deklico.

Brzo so poklicali zdravnika, ki se mu je kmalu posrečilo, zbuditi nezavestno dekle. Sedaj šele se je izkazalo, da ni bila niti ranjena.

»Ali Vas je hotel ta mož umoriti,« je vprašal eden policistov deklice.

»Potegnil me je k sebi,« je jecljala prestrašena deklica, »in tedaj sem začutila na vratu nekaj mrzlega in ostrega, kar me je oprasnilo. Vsa v strahu sem zakričala. — Druzega ne vem ničesar.«

Policist je pogledal na dekletov vrat. Opazil je malo prasko, ki jo je morala povzročiti kaka ostrá šivanka.

»Kdo ste?« se je obrnil policist k aretiranemu.

Ta je takoj imenoval svoje ime. Bil je znan in spoštovan meščan.

Nenadoma se je zdravnik glasno zasmel. Pokazal je na aretirančevo kravatno iglo, ki je imela zelo čudno obliko in se je končala v ostro konico.

»Nobenega dvoma. Gospod je dekle objel in pri tej priliki je oprasnila njegova kravatna igla dekletov vrat. Hahaha!«

Policistom pa se vsa stvar ni zdela kar nič smešna, kajti vedeli so, da je povzročila panika v gledališču precej nesreč. Mesto gospoda so sedaj aretirali deklico, ker je s svojim krikom povzročila paniko.

Nadaljevanje predstave je bilo seveda popolnoma nemogoče. Niti desetina obiskovalcev ni ostala v dvorani. Tudi ti so zapustili gledališče, ki je bilo kmalu popolnoma zapuščeno.

Jim Campell se je informiral pri nekem policistu o morilcu in je takoj izvedel vso stvar, ki ga ni malo razveselila.

Molly pa je postajala vedno bolj zamišljena. Boječe je šla s svojim spremljevalcem mimo mnogih ranjenih in zmečkanih, ki so jih ravnokar odnašali v stranski prostor gledališča. Povsod sami nesrečneži, ki so polomljeni in z zlomljenimi udi stokali in prosili pomoči.

»Ah, to je strašno!« je šepetala Molly.

»Zakaj pa ljudje takoj vse verjamejo, ako jih nafariba kako prismojeno dekle. Jak ne bo iskal svojih žrtev v gledališču.«

To stori v temni noči in že preje naznani, kakor se spodobi, slavni policiji.«

Molly je zopet skrivomaj pogledala svojega spremljevalca. Saj je govoril, kakor da pozna vse londonske razmere do najmanjših podrobnosti in vendar je trdil, da je prispel šele pred kratkim v London. Vohunka pa se je previdno varovala, da ne stavi kakega sumljivega vprašanja. Ko jo je spremljevalec pozval, da odideta, mu je voljno sledila.

»Zelo zgodaj je še danes, gospodična,« je dejal Campell. Gotovo ste že lačna. Prosim Vas tedaj, da greste z menoj v kako restavracijo, da si tam opomoreva od prestanega strahu.«

»Toda biti moram pred polnočjo doma«, je opomnila Molly.

»Gotovo, gotovo. Saj še deset ni. Poznam v bližini zelo prijeten lokal, kjer najdeva izborna kuhinjo in famozno vino.«

Molly se je v trenutku nečesa domislila.

Če se sama kolikor mogoče vzdrži pijače in svojega spremljevalca podžiga, da bi čimveč pil, se lahko zgodi, da se dozdevni pomorščak opije in potem izblebta stvari, iz katerih bi se dalo sklepati na njegov pravi poklic.

Zato je bila takoj pripravljena, slediti Jimu v restavracijo in ni opazila triumfirajočega Jimovega pogleda.

Jim Campell je po vsem videzu prav izborno poznal vse lokale v Londonu. Brez pomišljanja je korakal proti neki restavraciji, katero so obiskovali samo premožnejši ljudje, pa tudi srednji stan tega mestnega dela.

Pri supeju se marsikaj doživi.

»Smatrati me mora za zelo neumno in neizkušeno,« si je mislila Molly, ko je Jim Campell naročil v restavraciji za svojo tovarišico in sebe izbrano večerjo, ki naj bi se servirala v majhnem, ločenem prostoru.

Policijska vohunka je dobro vedela, da jo hoče njen spremljevalec zapeljati k galantni pustolovščini. Toda ona ga je spregledala in je bila trdno odločena, da se ne da zapeljati k pijači. Kakega strahu za svojo dekliško čast se ni bala, ker je imela pri sebi mal revolver, s katerim je znala prav dobro ravnati.

Jim Campell je bil sijajno razpoložen. Z velikim okusom je naročil večerjo, ker Molly ni hotela sama izbirati jedil, in je zapovedal natakariju, prinesiti najprej malago in potem šampanjca.

Parček je sedel v prijetno opremljenem malem salonu. Uslužni natakarij je menda že naprej dobil od Campella dobro napitnino, ker je stregel navideznemu pomorščaku z največjo pazljivostjo.

Molly se je vsedla tako, da bi mogla biti takoj pri vratih, ako bi postal njen tovariš preveč vsiljiv. Vrata so bila zaprta samo z gosto in težko preprogo.

Zdelo pa se je, da Jim sploh nima takih namenov. Preizkusil je z velikim poznavanjem vino in napolnil na to čaši, pri čemur je z veliko zadovoljnostjo gledal v iskrečo kapljico.

Molly je preiščevala, kako bi moža uverila, da pije vino, ki ga pa v resnici ni hotela niti pokusiti.

Slučajno je pogledala na tla in takoj je premeteno dekle vedelo, kaj ima storiti.

Na tleh se je namreč nahajala mreža, skozi katero je prihajala toplota v sobo. Tja bi mogla v neopaženih trenutkih izlivi vsebino svoje čaše.

In to se ji je posrečilo bolje, kakor je pa pričakovala.

Jim Campell je bil silno začuden in zelo razveseljen, ker je njegova spremljevalka po njegovem mnenju tako junaško pila. Upal je, da bo kmalu vinjena in se je silno podvival, polniti obe čaši.

Molly pa je samo pokušala in je potem spretno zlila vino skozi mrežo.

Četudi je bil njen spremljevalec hud vinski bratec, je vendar kmalu začel nanj delovati težko malaga.

»Hahaha,« se je smejal. »To je bilo danes silno kratkočasno v »Paradižu«. Neka gos se oprasne s kravatno iglo in takoj misli, da je namerava Jak zadaviti. To je sijajno!«

»Toda pomislite na mnoge nesreče, ki so se pripetile v splošni zmedenosti,« je ugovarjala Molly.

»Ah kaj, zakaj so ljudje tako strahopetni,« se je smejal tujec. »popolnoma prav se jim godi; bojijo se Jaka, kakor otroci črnega moža!«

Molly ni odgovorila.

»Na zdravje, gospodična, na zdravje Jaku,« se je smejal Campell in izpil čašo v enem požirku, medtem ko je Mollyno vino zopet steklo skozi mrežo.

»Malage imam ravno zadosti,« je dejal Campell in potisnil steklenico na stran. »Hej, natakarij, prinesite vendar sekt. Ta je in ostane edina resnica!«

Kmalu je stala posoda z ledom, iz katere so se svetlikale srebrne glave šampanjskih steklenic, pred žejnim možem.

Molly je opazila, da je pil že precej čez mero, ker so se mu že pričele tresti roke.

»Gospodična, niti najmanj nisem mislil, da tako dobro pijete!« je vzkliknil veselo. »To me zelo veseli, to imam zelo rad!«

Objel jo je okoli pasu in ker je hotela vohunka na vsak način zvedeti kaj več o svojem spremljevalcu, je trpela to zanjo tako zoprno ljubeznivost.

Šampanjski čaši sta zazvenčali. Molly je omočila svoje ustnice, potem pa zopet zlila penečo kapljico na tla. Jim Campell ni opazil ničesar, vino mu je že močno zlezlo v glavo.

»Kar pozabiti ne morem nesreče v gledališču »Paradiž«, se je smejal predse. »Kdo bi mislil, da se Jaka že tako boje, no, ako bi on to sam vedel!« Jim Campell je umolknil in se ozrl proti svoji lepi tovarišici. Ta pa se je delala, kakor da ni slišala ničesar.

Zopet je tujec izpraznil svojo čašo.

»Kolikor sem slišala, je strašni morilec blazen,« je sedaj pričela Molly.

»Blaznik? — Tega kar nikar ne verujte, gospodična, Jak je mnogo pametnejši kakor marsikdo drug, to moram jaz...«

Zopet je utihnil, toda ostrim Mollynim ušesom ni ušla nobena beseda.

»Ne verjamem,« je trdovratno trdila.

Jim Campell je napravil nenadoma skrivnosten obraz.

»Tako je, kakor sem Vam rekel, gospodična. Gotovo Vas ne zanima, toda saj ve že vsakdo, da Jak ni sam, ampak da načeluje celi četi do smrti udanih mož.«

»Ah, nemogoče,« se je čudilo dekle. »Potem pa zvečer sploh ni varno na cesto, jaz stanujem, kakor veste v Whitechaple.«

»Le brez skrbi, gospodična. Vi ste ja lepa, dostojna deklica. Jak pa umori samo vlačuge, ki popolnoma izsesavajo uboge vrage.«

Molly si je pokrila obraz z rokami, tako, da je mogla neopaženo skozi prste opazovati svojega spremljevalca.

»Hu, kar mraz me pretresa, ako samo pomislim na to,« je dejala vsa v strahu. Vseeno ni nemogoče, da se morilec v kakem slučaju zmoti in umori nedolžno. Ne — ne, zvečer ne grem več na cesto.«

»To popolnoma lahko storite, gospodična, v mojem spremstvu ste docela varni. Sicer pa Jak ni tako strašen, kakor Vi mislite. Že večkrat je obdaroval ubožne, poštene deklice. Da, to je storil!«

»O tem še nisem ničesar slišala,« je dejala Molly, ki je opazila, da se čudak vedno bolj izdaja za tovariša morilca deklet. Sedaj ni več dvomila, da sedi eden tako dolgo iskanih ob njeni strani.

»Kar ste mi sedaj pripovedovali, gospod Campell, je zelo interesantno, in odkrito Vam moram priznati, da občutim sedaj nekako prijateljstvo do Jaka. Po vsem, kar ste mi dosedaj povedali, je videti, da ni slab človek.«

Campellov obraz je bil vsled vina kar zaripljen.

»To je lepo. Jak splošno vzbuja simpatije. On izvršuje nekako dolžnost, pri čemur mu njegovi tovariši vestno pomagajo. Njegovi zvesti tovariši — kaj bi bil Jak brez njih!«

Molly se je zdrznila.

Sedaj je vedela za gotovo, da se nahaja v družbi morilčevega tovariša, saj se je ves čas izdajal.

»In Jakovi tovariši tudi niso slabi ljudje,« je nadaljeval vinjeni, »to vem. — Gospodična, ali bi se takega moža bali?«

»Ne, zakaj neki,« je odgovorila Molly hitro, kakor da govori v pijanosti.

»Angelček,« je zaklical Jim razveseljen. »No, mislim, midva postaneva še prav dobra prijatelja, ali ne, lepa Molly?«

Zopet jo je privil k sebi in še enkrat je morala vohunka potrpeti njegovo ljubeznivost. Končno se mu je izvila iz rok.

»Domov moram!« je dejala mrzlično. »Ah, gospod, Vi niti ne vetse, kako huda zna biti moja teta, če predolgo izostanem.«

»Sedaj bi postalo vendar šele prijetno,« je dejal Jim razočaran. »Ostanite vsaj še pol ure.«

Pri teh besedah je iz njegovih oči kar žarela divja pohotnost po lepem dekletu.

»Ah, jaz bi tako rada ostala pri Vas,« je dejala Molly, »toda danes mi je nemogoče. Pojutrišnjem pa se zopet sestaneva. Tedaj moje tete ne bo doma, ker bo šla na obisk v Windsor. Imela bom časa, kolikor boste hoteli, če treba, tudi celo noč!«

Jimov obraz se zjasni in veselo pravi:

»Zadovoljen sem, gospodična. Torej pojutrišnjem zvečer. Že poskrbim za to, da se boste v moji družbi prijetno zabavali. Danes sem itak nekoliko preveč pil. Drugič se to ne bo zgo-

dilo,« je natihoma pristavil, »potem mi ne bo težko osvojiti si lepo dekle!«

»He, natakarkar, — plačam!« je zaklical nato s hrupnim glasom.

Natakarkar je vstopil z nedolžnim pogledom in sprejel zlatnike, ki mu jih je Campell vrgeel po mizi.

»Pojutrišnjem zvečer prideva semkaj,« je dejal pijani Jim. »Skrbite, da nama bo na razpolago lepa, mirna sobica, kjer bova lahko nemotena.«

»Popolnoma po Vaši želji, Vaša milost!«

Molly je že odšla naprej. Nalahno se je nasmehnila, ko je slišala svojega spremljevalca govoriti s tako gotovostjo. Hitro jo je došel.

»Vzemiva voz, gospodična,« je jecljal.

»Ne, ne, idiva raje peš,« je brzo odgovorila.

»Kakor želite, gospodična, vse storim po Vaši volji. Kajne, da gotovo pridete pojutrišnjem?«

»Da, gospod, natančno ob istem času.«

Parček je sedaj korakal ob železni ograji, ki je obdajala Temzin breg.

Molly skoro ni pazila na laskavosti, ki jih ji je šepetal njen spremljevalec. Misli je samo, kako bi na najlepši način izročila neznanca policiji.

Gledala je premišljevala v rečne valove, ki so se svetlikali v siju svetilk.

»Glejte tam!« je dejala, kažoč na vodno gladino. »Kaj je to?«

Policijska špijonka je natančno videla nekako svetlobo v reki. Ono mesto je bilo mnogo svetlejšo od drugih, ki so bila osvetljena po svetilkah, in kar je bilo najbolj čudno, ta svetloba se je hitro pomikala nasproti rečnemu toku.

»Jaz ne vidim ničesar,« je dejal Jim Campell. »Kje pa?«

»Tu — tu — sedaj je izginilo!«

»Ah, nesmisel gospodična, Vi ste se motila!«

Čudno, naenkrat se je zdelo, da je postal Jim Campell popolnoma trezen. Toda Molly se ni dala zmotiti. Opazila je, da je postal njen spremljevalec nekoliko zmeden in da jo je skušal sedaj hitro potegniti dalje s seboj.

»Tu je skrita nova skrivnost,« si je misli la špijonka, ko je prišla do svojega stanovanja. Toda tudi to bo moral izdati, ko bo aretiran!«

Urno se je poslovila in hitro izginila skozi hišna vrata.

Jakov tovariš.

Molly Gordon je takoj po onem večeru poiskala Davisa na policijski postaji in ga je obvestila o uspehu svojih poizvedb.

Detektiv ni niti najmanj dvomil, da je Molly res spoznala enega Jakovih tovarišev in je takoj z največjo previdnostjo odredil vse potrebno za aretacijo sumljivega moža. V ta namen se je Davis podal osebno v dotično restavracijo. Imel je z lastnikom zelo dolg razgovor, na kar je zapustil restavracijo prav veselega obraza.

Še isti večer je odšel Davis k Molly Gordon, da ji dá potrebna navodila za njen drugi sestanek z neznancom. Vohunka je bila silno vesela, ko je začula, kako visoka nagrada jo čaka, če se podvzetje posreči. Le težko je pričakovala dneva, ko se zopet sestane s svojim častilcem. — —

Ob določeni uri je bilo dekle na Wellingtonovem trgu. Toda četudi je že precej dolgo čakala, vendar še ni bilo videti kavalirja. Že je menila, da ga ne bo in se je hotela vrniti, ko se prikaže Jim Campell iz stranske ulice.

Molly je videla, da je bil njen častilec zelo razgret in da je moral precej hitro hoditi.

»Menila sem že, da Vas danes ne bo.«

»Oprostite gospodična,« je odvrnil mladi mož ves zasopljen. »Neko posvetovanje — oh, — mal dogovor me je zadržal. Toda sedaj bom skušal zamujeno čimprej popraviti.«

»Ah, neka dama Vas je zadržala?«

»Ne, ne, sami možki smo bili. Moja beseda, gospodična. Mirno mi verjemite.«

»Ah, možkim ni nikoli verjeti,« je dejala Molly koketno.

»Preveč radi nas pogosto varate!«

Jim Campell se je trudil, da bi bil kolikor mogoče ljubezniv, in je bil zelo zadovoljen, ker ni bila Molly niti najmanj huda radi njegove zamude.

»Ali greva danes zopet v gledališče?« jo je vprašal.

»Da bova zopet bežala pred Jakom, kaj ne?«

»Nesmisel, ljudje so smešno boječi. Le pojdiva tje, gospodična, danes bodo uprizorili povsem novo pantomino.«

Molly je pristala in kmalu sta bila v gledališču »Paradiž«, kjer je vzel Jim zopet zelo dragi mesti. Denar menda zanj sploh ni igral nobene vloge.

Policijska vohunka je dobro opazila, kako je njen spremljevalec kar gorel strasti, da bi bil zopet sam z njo. Bila je prepričana, da bo mož danes ostal treznejši.

Predstava še ni bila končana, ko sta odšla. Molly mu je radevolje sledila, ko je predlagal, da gresta zopet v restavracijo večerjat.

Natakarkar menda še ni pozabil bogate napitnine, kajti takoj je prihitel in uslužno peljal parček v stransko sobo, ki je bila istotako zelo razkošno opremljena, le okna so bila zastrta z železnimi zaklopniciami.

Jim Campell je zadovoljno prikimal, ko je opazil, da se nahaja soba popolnoma na koncu hodnika in da se dado vrata dobro zapreti.

Danes si je skušal pridobiti lepo dekle z zvijačo in pregovarjanjem. Ko je odšel natakarkar, ki je prinesel večerjo, je vzel Jim iz žepa mal etui in ga ponudil z zmagovitim pogledom Molly. Prijazno smehljaje je dejal:

»Vaši uhani niso dosti vredni, gospodična. Prinesel sem Vam nove. Prosim, vzemite jih! Zelo bi me veselilo, če jih boste hoteli nositi!«

»Ali gospod?« je dejala Molly navidezno zmedena, ko je opazovala dragocene uhane.

»Pravzaprav jih niti ne potrebujete, krasna Molly. Vaša lepota je nenadomestljiv kras. Vseeno bi Vas prosil, da sprejmete ta mali spominek!«

Molly je položila etui na mizo. Ljubezni pijani mož je hotel ravno priviti Molly v svoje naročje, ko se nenadoma odpro vrata.

Nevoljno se Jim ozre, da bi ozmerjal natakarkarja, toda ves presenečen odskoči, kajti v sobo stopi pet policistov.

»V imenu kraljice ste aretirani!«

»Kanalja, vlačuga!« zavpije Campell, »Ti si me izdala, tu — — —«

Hotel se je vreči na Molly, toda ta se mu je že izmuznila v ozadje. Policisti navale na Jima; v tem pridejo v sobo zopet novi uradniki. Jim Campell potegne iz žepa revolver, toda še predno se ga more poslužiti, mu ga izvije močna pest.

»Čuvaj se!« zagrozi Jim Molly, ki je stala pri vratih, »čuvaj se Jaka!«

»Aha, lopov,« pravi Davis vzradoščen, »to je dokaz, da si član Jakove tolpe.«

»Jak me bo maščeval. Toda proklet naj bom, če spravite še besedico iz mene! Ničesar Vam ne povem!«

Nato je umolknil. Le pogled, s katerim je ošinil Molly, je izražal smrt in pogin. — Medtem so policisti Jima uklenili, Davis pa je preiskal njegove žepe, toda našel ni nič razven polne denarnice. Nobenega papirja ali predmeta, iz katerega bi se dalo sklepati na Jaka.

Zunaj je čakalo več vozov. V enega izmed teh so položili vklenjenega Jima; na vsako stran pa se je vsedlo nekaj policistov.

Molly je vstopila z Davisom v drug voz. Ostali policisti so sledili v tretjem vozu in brzo so se približavali glavni policijski postaji.

Tu je čakal v mrzlični razburjenosti kriminalni šef na izid podvzetja in ni bil malo zadovoljen, ko so mu privedli vklenjenega Jima. Davis mu je odvzel ponarejeno brado in na veliko začudenje so zagledali še popolnoma mladega, toda krepko zraščene mladeniča.

»Jak ni,« je dejal Davis svojemu predstojniku. Ta je manjši in ni tako širok, kakor tale.«

»Kako se imenujete?« je vprašal šef aretiranca.

Nobenega odgovora.

»Nočete govoriti?«

Uklenjeni ni trenil niti s pogledom. Ozrl se je v polkrogu okrog sebe. Ko je zagledal lepo Molly, je zadržala iz njegovega obraza naravnost strašna divjost.

»Noče govoriti,« je dejal Davis.

»O, mu bomo že pomagali. Nekoliko posta ga bo gotovo napravilo zgovornega!«

Jim se prezirljivo nasmehne.

»Niste našli nič sumljivega pri njem?« vpraša nenadoma šef.

»Samo polno denarnico. Nič pisanega.«

Zopet se Jim prezirljivo nasmehne.

»Trdovraten je,« meni kriminalni šef. »Toda saj ni prvi, ki se brani govoriti. Stavim, da nam bo čez par dni povedal vse, kar ve. Spravite ga v temnico. Jutri zjutraj ga zopet privedite!«

Nekaj policistov ga odvede. Zelo so se čudili, da se pusti peljati povsem mirno in brez upora.

Šef kriminalne policije odide v svojo privatno sobo, kamor mu na njegov migljaj sledita Davis in Molly.

Ko se vsedejo, izpregovori:

»Svojo vlogo ste igrali pogumno in zelo spretno, gospodična. Tu imate nakaznico za dvestopetdeset funtov šterlingov v plačilo.«

Molly Gordon je s prijetnim presenečenjem sprejela dragoceni papir in se zahvaljevala uradniku.

»Ni se Vam treba zahvaljevati. Nasprotno, jaz Vam moram biti zelo hvaležen, da ste izročili vsaj tovariša strašnega morilca roki pravice!«

Kriminalni šef stopi k svoji pisalni mizi in prinese popisano polo papirja:

»Tu je označeno vse, kar nam bi morilcev tovariš mogel povedati.«

Nato čita glasno:

Okolnosti, ki zagrinjajo Jakovo nastopanje v skrivnosten pajčolan.

1. Maska, ki jo zelo redko odloži.

2. Skrivnostni kraj, kjer se sestaja s svojimi pajdaši.

3. Kako je mogoče, da je o vseh korakih policije že v naprej obveščen?

4. Zakaj skoči morilec na begu v Temzo?

5. Ali ima na obrežju kako skrivališče?

Kriminalni šef umolkne. Tu opazi, da ga Molly zelo pomislivo gleda.

»Hočete še kaj povedati, gospodična?«

»Da, gospod šef, najvažnejše pri tem načrtu je izpuščeno,« odgovori lepa vohunka.

Neodkrita skrivnost.

Molly smehljuje gleda oba uradnika, ki sta jo opazovala z največjim začudenjem.

»Najvažnejše, gospodična Gordon?« strme vpraša kriminalni šef.

»Da, jaz vem za neko skrivnostno stvar, o kateri sem že često premišljevala. Ali Vam smem to povedati?«

»Seveda, seveda. Vse, kar je v zvezi z Jakom, tudi najmanjša okolnost, je za nas zelo važna.«

»Moj stric mi je pripovedoval, da je onega večera, ko so dobili plašč skrivnostnega morilca, med prvimi prispel na Temzin breg. Videl je, kako se je Jak vspel na ograjo in ostro zrl v globino. Takoj nato je moj stric zaslišal na vodni gladini neko šumenje in šušljanje, ki se je ponovilo, ko je zasledovanec skočil v globino. Ko sem šla predvčerajšnjim z aretirancem ob Temzi, sem nenadoma opazila v vodi svetle žarke, ki so se hitro pomikali naprej. Moj spremljevalec ni hotel opaziti ničesar, toda zdelo se mi je, da je zelo v zadregi, ko sem ga opozorila na čudno svetlobo.«

»To je vsekakor čudno,« de kriminalni šef. »Morda pa Jak niti nima skrivališča nad vodno gladino, ampak se zateka na kak zelo majhen parobrod, ki ga je čakal v bližini.«

»Toda tega bi morali vendar videti,« ugovarja detektiv.

»Ah, na reki je vedno megleno in se more mal parnik popolnoma neopaženo odstraniti.«

»Torej,« povzame čez nekaj časa kriminalni šef, »ako v zamemo, da se poslužuje morilec malega parnika, bi sedaj točki 4 in 5 odpadli. Razgovarjali se bomo za enkrat samo o prvih treh točkah. Morilec ima masko, ki jo zelo redkokdaj odloži.«

»To najbrž radi tega, da ga ne spoznajo njegovi tovariši,« meni Davis premišljevalec.

»Tega mnenja sem tudi jaz, pristavi Molly Gordon. »Zdi se mi pa tudi povsem mogoče, da je Jak med meščani zelo poznan in da zavzema celo kak visok položaj. Kdo to ve?«

»Gospodična, Vaše opazke pričajo o veliki bistroumnosti,« pravi pritrjevaje kriminalni šef. »Toda ako bi se nam posrečilo aretirati morilca, bi bili vsi ti dvomi odstranjeni.«

Zopet se poglubi v spis.

»Sedaj gre samo za kraj, kje se zbirajo Jak in njegovi tovariši. Preje so se zbirali najbrže pri »Britanskem levu«, toda odkar je nam ta krčma znana, je poiskal skrivnostni človek najbrže kako drugo skrivališče. Njegovi ljudje so mu zvesto udani, visoka nagrada ni zavedla nikogar k izdaji. In naš ujetnik tudi ne bo povedal resnice, zdi se mi, da je zelo trmoglav.«

»O, njegovo svojeglavnost bomo že izgnali,« meni Davis z veliko gotovostjo.

»Mislite, da nam bo izdal kraj, kjer se sestajajo?«

»Gotovo, o tem sem trdno uverjen.«

»Torej upajmo najboljše. Imamo vsaj eno oporišče. Toda sedaj najvažnejše: kako je mogoče, da je Jak o vseh namerah policije že v naprej obveščen?«

»Menim, da na to vprašanje lahko odgovorim,« se oglasi Davis. »Ali se še spominjate, da sem vedno sumil ona dva policista, ki sta vedno stala ob vratih in večkrat med seboj šepetala? To sta bila Jakova tovariša in od njiju je izvedel vse.«

»Mogoče imate prav, gospod Davis. Sicer pa je bilo to zelo lahko mogoče, ker je prihajalo vsak dan zelo veliko policistov na postajo. Kdo bi vedel, če se ni med tem tisoči vtihotapilo nekaj preoblečenih lopovov v poslopje? Toda odslej bom vpejal kontrolo, ki bo to onemogočila. Na skrivaj bomo dali izdelati kovinaste znake z imeni policijskih uradnikov. Te bomo razdelili. Kdor jo ima, je policist, kdor pa ne, je gotovo lopov.«

»Izborno, Vaša milost. Takoj bom odredil vse potrebno!«

»Aretiranec Vam je grozil z Jakovim maščevanjem,« prav v nato uradnik obrnjen proti Molly. »Seveda je to popolnoma prazna grožnja, ker Jak niti ne ve, da ste Vi pomagali ujeti njegovega tovariša. — Sedaj nam preostaja samo počakati, da ujeti lopov vse prizna.«

Pri teh besedah se dvigne uradnik. Davis takoj opazi, da želi biti njegov predstojnik sam in se odstrani z lepo špijonko.

Zelo naporni dnevi so sedaj sledili za londonsko policijo. Davis je dal napraviti kontrolna znamenja, ki so jih na skrivaj razdelili med policiste. Toda kakor točno so vedno zahtevali od policistov znamke, se ni nikdar pripetilo, da bi kdo znaka ne imel. Ker Davis obeh sumljivih policistov ni več videl, je že menil, da sploh ne prihajata več na policijsko postajo. Sedaj je tajni policist obrnil vso svojo pozornost na male policijske parnike, ki so se nahajali na Temzi. Vedno je bilo nekaj teh malih in hitrih vozil pripravljenih, da odplovejo na dano znamenje na mesto novega zločina.

Toda čudno, — kakor da bi se bil pogreznil v zemljo. Nobeno novo grozodejstvo ni razburilo duhov, vse je ostalo mirno.

Medtem je povzročal aretirani mož kriminalnemu šefu težke ure. Vsak dan so ga zasliševali, toda mož je molčal in gledal neumno pred se.

Nekaj slavnih zdravnikov ga je preiskalo, toda tudi ti niso mogli ugotoviti, ali imajo pred seboj blaznega človeka ali le izbornega simulanta.

Celo post ni pomagal. Po preteku enega tedna so vedeli o Jimu ravno tako malo, kakor prej. Fotografirali so ga in poslali njegovo sliko na vse kraje sveta, toda nihče ni vedel nič o njem.

Po nekem takem brezuspešnem zasliševanju je sprejel kriminalni šef Davisa, ki mu je prinesel neko poročilo.

»Človek bi skočil iz kože, gospod Davis,« je kliknil policijski šef. »Ta Jim Campell ima pravega vraga v sebi. Ne reče niti besedice, ter buli v nas, kakor da bi takih bitij ne bil še nikoli videl! Mislim, da bi tudi ne hotel govoriti, če bi ga dal pretepsti. Škoda, da je odpravljena mačka z devetimi repi; morda bi ta instrument pripomogel trdovratnemu lopovu do govorice.«

Davis se je nenadoma prefrigano zasmel.

»Kako bi bilo, ako vtaknemo k njemu v celico še drugega zločinca, da se mu izpove?«

»Možak je preveč prebrisan, gospod Davis, uganil bo našo namero.«

»To bi morali storiti zelo previdno in spretno. O tem bom malo razmišljal, gotovo mi pride kaj pametnega na misel.«

»Dobro gospod Davis, dam Vam popolno polnomoč!«

Naenkrat se Davis zdrzne.

»Kaj Vam je?« ga vpraša šef.

»Nič, Vaša milost. Mislim sem na to, da je možno, ker se sedaj ne sliši o Jaku, da se pripravlja, kako bi rešil svojega tovariša. Takemu človeku je pripisovati prav vse!«

»To naj Vas pa kar nikari ne skrbi. Campell se nahaja v eni najtrdnjših celic in je popolnoma izključeno, da bi nam pobegnil. Ne, tu smo lahko docela mirni, Jak ga ne more oprostiti, če je tudi njegov tovariš.«

Davis se je sicer kazal pomirjenega, toda takoj nato je odšel v zapore, kjer mu je moral paznik natančno poročati. Šele sedaj je bil toliko pomirjen, da je zapustil brez skrbi policijsko postajo.

Jima je treba oprostiti.

Nedaleč Whitechaple, na ovinku ogromne Temze, je ležal neroden brod, kakršni prevažajo premog od Temzinega izliva v mesto. Ladja je bila že stara in skoro neporabna. Radi tega se ni nihče čudil, da je ležala dolgo ob bregu. — — — — —

Proti večeru drugega dne, ko so aretirali Jima, je prikorakalo iz ozkih ulic, ki so vodile k obrežju, več mož. Drug za drugim so šli preko ozke in trhle deske na omenjeno polpodrto ladjo. Prišleci so se spustili v ladjino notranjost in vstopili v kajuto, ki je bila precej prostorna in še zadosti prietno opremljena.

Svetilka pod stropom je obsevala same poznane obraze. Bili so Jakovi tovariši. Ker so bili pregnani iz prejšnjega zbirališča, so imeli sedaj svoje sestanke tukaj.

(Dalje prihodnjič.)